

Національний
банк України

Бюджет

Робочий зошит для учнів 5-11 класів
до уроку з фінансової грамотності

Де наші гроші?
Вчимося рахувати
свої доходи.

Вправа 2

Петрик і Катруся вирішили допомогти батькам порахувати доходи за цей місяць. Допоможи їм із цим завданням.

Родина Катрусі		Родина Петрика	
Заробітна плата тата	14 000 грн	Заробітна плата тата	13 000 грн
Премія тата	1 500 грн	Заробітна плата мами	11 000 грн
Заробітна плата мами	12 000 грн	Соціальна допомога на опалення	1 000 грн
Виплата мамі від профспілки	1 500 грн	Відсотки за депозитом	500 грн
Соціальна допомога на опалення	1 000 грн	Урожай з власної присадибної ділянки	4 000 грн
Відсотки за депозитом	200 грн	Петрик знайшов на вулиці	5 грн
Подарунок від дідуся з бабусею, які живуть окремо	1 000 грн	Підробіток Петрика (допомагав сусідам полагодити речі)	500 грн
Кешбек від банку	50 грн		
Усього		Усього	

Друже, ти звернув увагу, які доходи є спільними, а які відмінними для кожної з родин? Обведи спільні доходи синім кольором, а відмінні – червоним.

Які з цих доходів трудові, а які нетрудові? Обведи нетрудові доходи зеленим кольором.

Як ти гадаєш, як ці родини можуть збільшити свої доходи у наступного місяця?

Поради для родини Петрика _____

Поради для родини Катрусі _____

Вправа 3

Запиши в табличку усі доходи, які ти отримував протягом останніх 12 місяців.

Назва доходу	Джерело доходу (батьки, родичі, сусіди...)	Сума	Дата (місяць)	Регулярні/разові доходи

Підказка: кишенькові гроші, подарунок на свято, виграш, знахідка, стипендія, підробіток, відсотки за депозитом, кешбек

Ідея: подумай, які є можливості перетворити разові доходи на регулярні

Допоможи Катрусі скласти бюджет.

Вправа 4

Катруся вирішила, що теж хоче мати власні гроші і знайти підробіток. Вона вирішила допомагати сусідській дівчинці готувати домашні завдання до школи на вихідних. За це вона буде отримувати 75 грн на тиждень.

Також батьки дають Катрусі кишенькові гроші в розмірі 100 грн на тиждень.

У Катрусі є список витрат

дорога до школи на автобусі туди й назад	10 грн
новий рюкзак для школи	500 грн
солодоці	50 грн
браслет на руку	100 грн
допомога ЗСУ	75 грн
піца з друзями	90 грн
квиток на улюблений фільм	80 грн

Кишенькові гроші
100 / тиждень

Домашні завдання
з сусідкою
 $75 \cdot 4 = 300$ грн

Допоможи Катрусі заповнити її перший бюджет.

Перший крок

Спершу запиши усі доходи. Зверни увагу, що бюджет ми, зазвичай, ведемо на місяць. Для зручності розрахунків будемо припускати, що у місяці 4 тижні.

Другий крок

Планування витрат. Як ти бачиш, Катрусі не вистачить грошей, щоб оплатити усі витрати, до того ж деякі витрати є регулярними, а це означає, що їх треба оплатити більше ніж один раз. Тож, Катрусі доведеться обирати, які витрати залишити у своєму бюджеті, а від яких відмовитися.

Також Катруся хотіла б, щоб у неї ще залишалися кошти для заощаджень, тож витратити треба не все.

Вправа 4

Доходи		Витрати	
Назва доходу	Сума	Які витрати зі списку обрала Катруся	Сума
	Усього, грн		Усього, грн

Яка сума залишилась у Катрусі для заощаджень?

Усього доходи – витрати = _____ грн.

Вправа 5

Друже, чи є в тебе власний бюджет? Які у ньому доходи й витрати?

Запиши у відповідному стовпчику усі свої доходи, це мають бути тільки ті доходи, на які ти точно можеш розраховувати.

Після цього розплануй свої витрати. Можливо, від деяких витрат доведеться відмовитися, бо на все коштів може не вистачити, тож, коли будеш обирати витрати, подумай про їх альтернативну вартість. Також проаналізуй, які витрати є необхідними, а які бажаними.

Не слід включати в перелік випадкові доходи, такі як виграш або несподіваний подарунок. Звісно, приємно, коли це трапляється, але для розрахунків і планування майбутнього вони не підходять.

Доходи		Витрати	
Назва	Сума	Назва	Сума
	Усього, грн		Усього, грн

Яку суму ти будеш заощаджувати?

Усього доходи – витрати = _____ грн.

Допоможи Петрику і Катрусі скласти тести.

Зверни увагу, може бути одна чи кілька правильних відповідей!

1. Найпрогресивнішим методом ведення бюджету є:

- А. фіксація доходів та витрат;
- Б. розподіл доходів і витрат за категоріями;
- В. запис, аналіз та планування доходів і витрат;
- Г. запис, аналіз, планування та відстеження доходів і витрат.

2. Що означає ведення особистого бюджету:

- А. відкладати гроші у спільний бюджет;
- Б. отримувати точні відомості про власні доходи і витрати;
- В. необхідність самостійно звітувати перед податковою службою;
- Г. можливість визначити, чи потрібні кредити та позики.

3. Рекомендовано, щоб прогноз доходів і витрат сімейного бюджету охоплював такий період часу:

- А. до одного місяця;
- Б. до трьох місяців;
- В. до півроку;
- Г. від кількох місяців до одного року.

4. Якщо дохід зберігається у того члена сім'ї, який заробив його, водночас спільні витрати родини розподіляються порівну або пропорційно між усіма членами родини, такий бюджет називається:

- А. збалансованим;
- Б. спільним;
- В. роздільним;
- Г. змішаним.

5. Відповідно до принципу "Спочатку заплати собі" насамперед після отримання доходу потрібно відкласти гроші на:

- А. розваги;
- Б. поточні витрати;
- В. освіту;
- Г. фінансову безпеку.

6. Родина отримує дохід в розмірі 25 000 грн, витрати становлять – 20 000 грн. Це означає, що сімейний бюджет є:

- А. профіцитним;
- Б. збалансованим;
- В. дефіцитним;
- Г. роздільним.

7. Рекомендовано включати незапланований дохід у прогноз доходів під час складання бюджету на майбутні періоди:

- А. так;
- Б. ні.

8. Домогосподарствам корисно регулярно вести бюджет:

- А. так;
- Б. ні.

9. Профіцитний бюджет за рахунок регулярного отримання кредитів – негативне явище.

- А. так;
- Б. ні.

10. Чим довший строк планування, тим вищою є точність планування.

- А. так;
- Б. ні.

Електронне навчальне видання
Робочий зошит для учнів 5-11 класів
до уроку з фінансової грамотності на тему
"Бюджет"

Укладачі: Ролік Вікторія, Сидоренко Тетяна
Художнє оформлення: Піддубна Анастасія
Літературний редактор: Тетяна Кладіна

Жовтень 2022 рік

Національний банк України
01601 м. Київ
вул. Інститутська 9
bank.gov.ua

Відгуки, пропозиції та зауваження
надсилайте на електронну адресу:
finlit@bank.gov.ua